

עמוס בן גרציה ז"ל
עמרללה בן זולכיה ז"ל
עדנה בת שוקת ז"ל
אבנר בן מיסה ז"ל
יוג' בן מרים ז"ל
מזל בת רות ז"ל
לע"נ לרחמים בן אברהם ומרים

לרפואת

מיטל שמחה בת עליזה
טליה בת חוה

לזיווג הגון

עדן בת רחל

הרב שי עובד שליט"א

ראש כולל "חיים שאל" ע"ש מרן החיד"א זיע"א

בית עובד

יסוד לבין הזמנים, יסוד לכל החיים

שכחנו קצת לחייך | כל עזרה וחסר בבית זה מצווה אדירה! | מי המדריך ליהדות בבית? אתה! | יהדות נכונה ויהדות שממש לא | הוא זורק מילה והיא זורקת מילה והלכה השבת | הפדיון נפש והמזוזה לא תעזור, איבדת את החלק לעוה"ב | לא נוסעים לאילת !/? | צריך להנות מהיהדות | מוסר מאלף מרבינו המשך חכמה | כמה הערות ילד ואישה יכולים לקבל? | איך הורגים את היהדות של הילדים? | אור ושמחה ביהדות | הוראות להורים לבין הזמנים

שכחנו קצת לחייך

הרבה שגם כשהם מוציאים את הילדים, הם מראים להם כזה פרצוף חמוץ, ולחץ, ועצבים, ו-ויכוחים.. צריך לדעת, זה שובר את הילדים הדבר הזה.

צריך הרבה רוגע ביהדות. אני אקרא לכם כמה חז"לים שנראה מהם בבירור, יש לנו כלי נשק מאוד מאוד מאוד חזק ביד, אבל צריך גם להיזהר ממנו. יש את הפסוק: "ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך והשיגוך עד השמדך, תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל". הרמב"ם כותב: אם עבדת את השם בשמחה ושמרת את דרכו, הוא משפיע עליך את כל הברכות. ואם לאו, אם אדם לא עובד מתוך שמחה וטוב לבב, אז מכלל הן אתה שומע לאו, הוא עושה הפוך מלהרחיק הקללות מכך.. אומר הרב: השמחה שישמח האדם בעשיית המצוות ובאהבת האל שציווה בהם, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו.

היום נראה משהו מענייני דיומא, מענייני הזמן? היום, ברוך השם, יצאו הרבה חוברות וספרים בענייני בין הזמנים. דברים נפלאים על הלכות צניעות, קדושה, תפילות וכו'. אבל יש דבר שצריך לשים עליו את הדגש בבין הזמנים. בין הזמנים זה זמן שלא כתוב בתורה, אבל הוא הכרח הזמן והשעה. ובעל כורחנו ושלא בעל כורחנו, האנשים נמצאים הרבה עם המשפחה ועם הילדים, כי הילדים בחופש והרבה בבית. אז כתבו הרבה הלכות בכל מיני עניינים, אבל לא כתבו איך אמורים להתמודד עם הלחצים של הילדים בבית, איפה לצאת, ואיך לצאת, ומתי לצאת..

תראו, יש לנו זמנים בשנה שהם ימים של חופשים - בין הזמנים, חול המועד, שבתות, מועדים וימים טובים, שרבותינו הזהירו אותנו ואנחנו צריכים לדעת - ההנהגה בבית צריכה להיות הנהגה בה אנחנו ניתן לילדים אור ושמחה ביהדות. לפעמים יש לחץ בבית, ולצערנו הרב יש

כל עזרה וחסר בבית זה מצווה אדירה!

זה מצוות עשה מהתורה. הגמרא בכתובות (בב) אומרת - יש עושה מצווה בכל עת. בכל עת סלקא דעתך (עולה על דעתך)? אלא זה הון ומפרנס את בניו ובנותיו. וזה לאו דווקא בפרנסה של ממון. זה מילה טובה, חיוך, קצת

זכר, זה מדובר בעיקרון גם לנשים. רק שאין לנו פה שיעור לנשים, אז

העבודה והמצוות שאני מדבר עליהן, זה לא על הנחת תפילין, על תפילה, על לימוד. לא על זה אני מדבר. אני מדבר על המצוות שאדם עושה בבית. איזה מצוות אדם עושה בבית? כל עזרה וחסר שאדם עושה בבית

1 כל מה שאני מדבר זה גם לנשים. כל מה שאני אומר בלשון לפחות שישמעו בקול הלשון, או יקראו בעלון.

2 לא תכנתי לדבר על זה היום, אבל זה מחמת צורך השעה.

לקח אותם לטיול עם קצת עצבים ופרצוף חמוץ, וקצת צעק וקצת התעצבן. נו, אז מה הוא עשה? אז הוא כעס, מה קרה? אז אל תתן לו שכר על המצוות שהוא עשה, אבל אתה מעניש אותו בכל הקללות הכתובות בתורה! זו קושיה חזקה, ככה מקשה החתם סופר על התורה.

להוציא אותם, לקחת אותם. זה חסד. זה מצוות. שואל החתם סופר - אם יהודי לא עושה את המצוות האלה בשמחה, אז בשלמא אל תתן לו שכר, תגיד "תשמע, היהודי הזה עשה מצוות בבית, עשה חסדים גדולים בבית עם אשתו, עם הילדים, אבל לא בשמחה ורוגע. אז בשלמא, אומר החתם סופר, אל תתן שכר. אבל כל הקללות שבתורה על זה? מה הוא עשה? בסדר, הוא

מי המדריך ליהדות בבית? אתה!

תשמעו, יש רלב"ג פלאי על משלי. אומר הפסוק "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". אומר הרלב"ג, אני קורא את הלשון שלו מילה במילה - הנה דרכי התורה דרכים שינעמו וימתקו מאוד לאדם. ומה הסיבה? אומר הרלב"ג, כי לא העמיסה על האדם שום מעמסה אשר יקשה לו. מי שלוקח את התורה כעומס, כקושי, במרידות, כותב הרלב"ג - זה דרכם של הגויים. כך הוא כותב! גוי עובד בקושי. יהודי זה לשרת את המלך. איך אתה עובד ככה בקושי ובמרידות ובעצבות? אומר הרב - אבל כל מה שבא מן המצוות והאזהרות הן דברים ערבים ורצויים בעצמותם. כמו שכותב אור החיים, אם היה לנו רק אחת מני אלפים להרגיש מתיקות של התורה והמצוות, היינו בזים לכל העולם הזה!

הוא מתרץ תירוץ פשוט. אומר הרב: יהודי, בפרט יהודי שמקבלים ולומדים יהדות ממנו - האבא בבית, הרי הוא זה שמדריך אותם ביהדות בבית. הוא מלמד יהדות, הוא מלמד מה זה יהודי. הוא מלמד אותם מי זה הקדוש ברוך הוא, איך עובדים את הקדוש ברוך הוא. אומר הרב - ברגע שהאבא נותן להם חושך ועצבות ומרידות, הן מקלקל דורות שלמים! בשלמא אתה לא עבדת בשמחה, היינו מסתדרים איתך. לא היית מקבל שכר. היית בשמיים בין שמיים לארץ, בין גן עדן לגיהנום, נמצא באיזה מקום באמצע. לא גיהנום כי הוא לא חטא, ולא גן עדן כי הוא לא עבד בשמחה. היו מוצאים משהו ביניים. אבל כל הקללות הכתובות בתורה! אז אומר החתם סופר - כן! מכיוון שהוא מקלקל דורות קדימה. למה אתה מתנהג ככה בבית?

יהדות נכונה ויהדות שממש לא

משוגעים באוטו. מה אתם עושים ריבוננו של עולם? אתה כבר שליח מצווה, להוציא את הילדים זה מצווה, "וקווי ה' יחליפו כוח". לא חראם על היום הזה, על היומיים האלה, על השלושה ימים האלה? מה אתם עושים?

והילדה בוכה "חם לי" והוא חם לו, וההורים צועקים עליהם והילדים אומרים לעצמם "תראה איך הדודים החילונים שלנו נוסעים לחו"ל, שולחים תמונות, איך הם נהנים, איזה כיף להם, מה צריך את הכאב ראש של היהדות הזאת? מי צריך את הכאב ראש הזה?"

עכשיו שתדעו, החילונים לא רבים לעיני כולם. הם גרושים באמת אבל חיים יחד בבית. זה לא באמת שהם חיים זוגיים יחד, הם גרושים בפועל. אבל מה שהם שולחים בתמונות ומה שהם מדברים וכו', זה נראה כאילו הם חיים חיים מדהימים, על פניו זה נראה ככה. אז הילדים אומרים "רגע, אז מה, לא עדיף להיות כבר חילוני?" אומר החתם סופר - על זה באו כל הקללות. מה אתה עושה, איזה יהדות אתה מראה להם? מה אתה מראה להם ביהדות שלך?

איפה כל האור, איפה כל השמחה, להראות את כל האושר והטוב לילדים במצוות, ביהדות? קשה בבית, נכון. הם רוצים ככה, ורוצים ככה, בסדר. אבל אתה כבר עושה מצוות³, תעשה אותם בשמחה, תראה להם פנים מאירות, תראה להם את האור שביהדות! 'כמה כיף שאנחנו יהודים, כמה טוב שאנחנו יהודים'. יש הורים כאלה בבית שהילדים אומרים "אבא, אנחנו רוצים קיאקים". "אה, אתם יודעים שאנחנו יהודים, שומרים תורה ומצוות, אי אפשר קיאקים, אין שם קדושה, מה אני אעשה..". מה הילדים חושבים? "חבל שאנחנו לא חילונים, היינו עושים מה שאנחנו רוצים, היינו נוסעים לאילת, נוסעים לחוץ לארץ"⁴.. גידלו אותם בבית שבו הכל זה אוף עם היהדות, אי אפשר, אסור, אסור, אסור..

והאמא צועקת והאבא צועק, ועד שכבר הוציאו אותם, כבר יצאתם עם הילדים, ריבוננו של עולם, כבר יצאתם לטיול, כבר שילמתם כסף! איזה מרידות, איזה צעקות, איזה עצבות. והיא מגדפת אותו והוא מגדף אותה, והילדים מסכנים באוטו מאחורה, נוסעים עם שני משוגעים, בית

הוא זורק מילה והיא זורקת מילה והלכה השבת

3. א.ה. כוונת הרב מצוות הבית בפרט כאמור לעיל, וכמובן גם מצוות בכלליות.

4. גידיו "גם ככה הכל יקר פה.."

"יא עצלנית, יא טיפשה, יא...". או שהיא אמרה לו, זה לא רק הבעל, גם אם היא אמרה לו ליד הילדים, הם נסעו באוטו והיו רק שתי ילדים והיא אמרה לו "יא קמצן אחד, יא טמע, יא בוק...".

והוא התבייש מזה, הוא אומר "איך את מדברת ליד הילדים? איך את מדברת אליי? בסדר, אמרתי שיקר פה קצת אז אי אפשר להכנס, אולי נמצא מקום אחר", והיא התחילה לצאת עליו ולצעוק. עכשיו נראה מה מרן פוסק במקרה כזה. תראו כמה אנשים מאבדים בגלל שאין להם רסן.⁵
אומר מרן: אף על פי שהמבייש בדברים אינו בר תשלומין⁶, עוון גדול הוא. ואין המחרף ומגדף לעם ומביישן אלא שוטה רשע וגס רוח. וכל המלבין פני אדם כשר מישראל בדברים, אין לו חלק לעולם הבא. לשון מרן שולחן ערוך.

הפדיון נפש והמזוזה לא תעזור, איבודת את החלק לעוה"ב

אני לא מדבר על קהילות של משובשים, שהכל שמה זה אימה ופחד וחרדות ובר מינן, זה סכנה גמורה ליהדות הדבר הזה, זה לא היהדות שלנו. אני חושב שגם במסגד לא מתנהגים ככה. אפילו בכנסייה שמו פסנתר, לעשות קצת נעים.. איך מתנהגים בבתי כנסיות? הרב באימה ומטיל אימה עליהם. איך נהיה ככה? אתה רוצה להיות בפחד וחרדה וחלחלה לפני הבורא יתברך? זה לעצמך. אבל מול ציבור, להפיל עליהם פחד ואימה וצעקות וקפדות? זה לא היהדות שלנו, זה לא התורה שלנו. תראו מה הרלב"ג אומר - זה דרך הגויים.

הרלב"ג כותב על מי שמלמד תורה - תחקור ותראה באמת איפה צריך להקל, איפה צריך להחמיר. אל תחמיר עליהם סתם. יש אדם, האישה רוצה לצאת לפארק עם הילדים. הבעל אומר לה 'אסור'. למה? "אולי נראה שם פריצות". אשריך ואשרי וחלקך, נכון. פריצות זה דבר נורא. אבל אתה לא יכול להשאיר את הילדים בבית כל בין הזמנים כי שמא תראה פריצות. אי אפשר. הגמרא בבבא בתרא (ס) אומרת - אי דאיכא דרכא אחרינא, אי לית ליה דרכא אחרינא וכו', אני לא אומר

איך שבתות נראים בחלק מהבתים של אנשים שנקראים 'חרדים'? אם היא לא עשתה לו את הסלט שהוא אוהב, וואו וואו וואו.. איזה פרצופים.. והוא זורק לה מילה והיא זורקת לו מילה, ועוד מילה ועוד מילה, עד שנעשה פיצוץ והלכה השבת. על מה?! והילדים רואים עוד שבת ועוד שבת עוד צעקות ועוד גידופים.

תשמעו רבותיי. יש הרבה אנשים שבבית הם מזלזלים בילדים, מזלזלים באישה, מבזים אותם, זורקים להם מילים לא במקום, מביישים אותם. צריך לדעת, מי שעושה את זה, תראו, אם זה היה איזשהו מין מדרש כזה ואפשר להתווכח עליו, אז נו, העברנו. בסדר. אבל תראו, מרן⁵ כותב בחושן משפט (סימן ת"כ סעיף ל"ט) זה לשון מרן: אף על פי שהמבייש בדברים אינו בר תשלומין - הוא זרק לה מילה, "יא מפגרת", והיו שמה רק שתי ילדים, לא כל הילדים שבבית, או שהוא אמר

לקחת את הבן שלך, הוא ילד כשר, שומר תורה ומצוות, וביישת אותו ובייזת אותו? או את הבת שלך, ביזת בפני שני אנשים⁶? זה פסק שולחן ערוך, ככה מרן כותב. בשולחן שבת ממוצע, יש לפחות שלושה אנשים. זרקת לו מילה לא במקום והוא התבייש, הפנים שלו נהיו אדומות? אני לא רוצה לחזור על זה עוד הפעם, אבל ככה מרן פוסק להלכה. אחר כך באים כל מיני בעיות לאנשים, כל מיני צרות, כל מיני ייסורים, והוא בא לרב, הרב אומר לו תביא את המזוזות וחמש מאות שקל לפדיון נפש.. על מה תעשה לו פדיון? מה תפדה אצלו? מה יש לפדות אצלו?!

אומר הרלב"ג: ולא כן נימוסי הגויים שמעמיסים בדברים קשים, גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש. זה מנהג הגויים, זה לא היהדות שלנו. היהדות שלנו נעימה, היא מתוקה, היא שמחה. היא קלה, היא לא כבדה. אומר הרב: וכל נתיבות התורה שלום לגוף ולנפש. זה לא מרידות, זה לא עצבות, זה לא התורה שלנו, זה לא היהדות שלנו. הרב ליפקוביץ כותב - כל הנשירה שיש היום, זה בגלל שלא יודעים לחייך בבית. מלמדים לא יודעים לחייך, מנהלים לא יודעים לחייך. ההורים לא יודעים לחייך.

5	מה שנפסק בשולחן ערוך זה מה שנפסק למעלה. זה לא המלצה, זה פסק הלכה. אני אומר שולחן ערוך עכשיו.
6	שמעתי שיש כאלה שקושרים לעצמם את השיניים, שלא יאכלו וישמינו. אז אולי היה טוב אם הרבה אנשים היו קושרים לעצמם את השפתיים בשביל לא להוציא מילים רעות מהפה, אפילו תפילות שיעשו בהרהור, עדיף להם. לעולם הבא שלהם היה הרבה יותר טוב אם היו תופרים להם את השפתיים וקושרים את הלשון לשיניים.
7	אי אפשר להוציא תשלום ממנו כי אין לנו דיני קנסות היום.
8	ברבים זה שני אנשים. יש אומרים שלושה אנשים.

חילונים. למה אתה לוחץ אותם? למה אתה הורס אותם? תתייעץ עם חכם.

שמונת ללכת למקום של פריצות חס ושלוש, לא. אבל תשאל חכם. אתה גורם אחר כך לילדים שלך להיות

לא נוסעים לאילת?!

דורש מאיתנו?

על זה כותב הרב שך דבר נפלא בשם רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל. הרב יחזקאל לוינסטיין היה באמת עמוד היראה. אבל עם כל בחור ובחור שהוא היה מדבר איתו, הוא כל הזמן היה תופס לו את היד ומלטף לו את היד, נותן לו חום, נותן לו אהבה, מדבר איתו בנעימות. הייתה לו יראת שמיים גדולה מאוד. אבל עם כל בחור ובחור, איזה אהבה הייתה לו, איזה חיבור, איזה אהבת נפש הייתה לו. הוא היה נותן להם כזה רוגע ביהדות, מלטף אותם בעדינות, נותן להם נעימות.

אתם מבינים? אנחנו צריכים להתחזק בדבר הזה, לדעת שהתורה שלנו, אם אדם לוקח אותה במרירות ובעצבות, אז הרב ליפקוביץ' כותב, למה יש הרבה נשירה היום? אומר הרב שאדם חייב ליהנות. הנפש חייבת בהנאה. אין דבר כזה נפש שלא תהיה לה הנאה. הרב מכתב מאליהו כותב, מה ההבדל בין צדיק לרשע? ההבדל יחיד ודק. גם צדיק וגם רשע צריכים הנאות. חייבים הנאות. בלי הנאה הוא לא יכול להתקיים, הנפש לא יכולה להתקיים. אלא שהצדיק לוקח הנאות גשמיות שתואמות לרוחניות, והרשע לוקח הנאות גשמיות שהם נגד הרוחניות. זה ההבדל ביניהם.

יש לפעמים דברים שהם קצת יוצא דופן ואין מה לעשות, אז צריך לשאול חכם. ואיזה חכם? תראו מה אומר הרלב"ג "שמחזיקים אותה לעמוד על סיבות דבריה". רב שידוע לעמוד על נסיבות הדברים. משהו מתקשר, אומר "הרב, אני רוצה לנסוע לאילת". הרב אומר "מה אתה גוי? אסור! מה אתה נוסע לשם?!" עמדת על הסיבות? שאלת מה הסיבות? חקרת? דרשת? מי השואל? מי זאת אשתו? יש לו אישה חצי חילונית, בקושי שומרת שבת, והוא עכשיו התחיל להתחזק, הוא עוד בחיתולים, אתה יכול לאסור לו? אתה הורס הכל, הרסת להם את היהדות, הרסת להם את הבית, הרסת להם את הילדים. הם התגרשו. מה עשית בזה?!

תחקור, תשאל, "למה אתה רוצה לנסוע? מה הסיבה שאתה רוצה לנסוע?" נכון, זה חוץ לארץ, יש שם פריצות, אבל תשאל "למה אתם נוסעים? מי זאת אשתך? מי זה הילד? איפה הילדים? מה אתם, איך אתם?" ככה כותב הרלב"ג. 'ויעמוד על כוונותיה, ולא שיקל בענייניה'. לא כל הזמן רק להקל ולהקל, לא מדובר על זה. אבל תחקור, תדרוש את הדברים. אומר הרב - ולא שיעבור בהם כעוברים על ספרי קורות הימים, אלא יחקור על כל פנים לתמוך אותה, שיעמוד על כוונותיה של התורה הקדושה שלנו. מה רצון השם? מה השם רוצה מאיתנו באמת? מה הקב"ה

צריך להנות מהיהדות

אז מה ההבדל בין צדיק לרשע? הצדיק אוכל, הוא נותן לנפש מה שהיא צריכה. הוא משלב את הגשמיות עם הרוחניות, הוא משלב אותם בצורה טובה, בצורה חכמה. ומה הרשע? הרשע, אבל מה הוא אוכל? שרימפסים וחזירים וכו', אז זה לא הצד שלנו. ביהדות תהנה מהגשמיות, ודאי תהנה ממנה, רק בצורה הרוחנית.

אומרת הגמרא בעירובין (יג) למי שכותב ספרי תורה - הזהר במלאכתך שהיא מלאכת שמיים, שאם אתה מחסר אות אחת, נמצאת מחריב את העולם. אומר הרב ליפקוביץ': ולמחנכים לדעת, להורים לדעת - טעית באות אחת, טעית בדרך אחת, טעית בהנהגה אחת, החרבת עולם שלם. עולם שלם חרב. הזהר במלאכתך, אתה צריך להיזהר, יש לך מלאכה כבדה ביד - אתה מגדל ילדים לתורה! הם הדור הבא בשרשרת שתחזיק

אדם צריך ליהנות מהיהדות, צריך לשמוח ביהדות. חרדים לא אוכלים? אוכלים, כי צריך לאכול. חרדי אוכל חולות וחצץ? הרמב"ם במורה נבוכים אומר 'זה דרך המשוגעים שהעלו בדעתם שה' שונא את הגופות'. מי אמר לך לאכול חצץ ואבנים? תאכל, תהנה. תאכל שווארמה, לבריאיות, למה לא? בין הזמנים זה כמו מעין יום טוב, אז תאכל שווארמה בבין הזמנים עם הילדים שלך.. לא, הוא לא אוכל בשר באמצע השבוע. אבל עכשיו הוא יצא עם הילדים, "אבא רוצים שווארמה". קח אותם לשווארמה! אתה יכול לעשות בהיחבא, בלי שירגישו, לשים רק סלטים.. אבל אתה תגיד להם 'לא, אני לא אוכל בשר באמצע שבוע, אז לא הולכים לשווארמה עכשיו'. מה, אתה טיפוש? תן להם, תפנק אותם. ודאי, תקנה בד"צ. תחפש חנות עם הכשר טובה, שאתה מכיר את הבן אדם שם שהוא מוכר בבד"צ טוב.

את היהדות בעולם.

אומר הרב - הנה בדור האחרון חדר לעולם החרדי מבול של הנאות גשמיות. מי שיסתכל בעולם החרדי, יש לנו מבול של הנאות גשמיות, ורודפים אחרי הגויים בדרך התאוות שלהם, ובהכשרים מצוינים, תאוות בלי סוף, תאוות אכילה וביגוד וכולי וכולי. אומר הרב - ומה הסיבה לכך? למה העולם החרדי סובל מכל הרדיפה של כל התאוות שיש לחילונים? מסיבה אחת פשוטה: מכיוון שאין לנו את ההנאה הרוחנית. אם היה לנו הנאה רוחנית ביהדות, ושמחה ביהדות, לקחת אותה בצורה נכונה וחכמה, לא היינו מגיעים לכל הרדיפה שיש היום וכל הנשירה שיש היום.

מאיפה זה הגיע כל זה? כי מציירים לילדים ציור של יהדות מרה, יהדות קשה, עול, הכל עול, הכל קשה. בין האיש לאישה היום יש לחץ כשהילדים בבית. תשחררו קצת את הלחץ, תוציאו אותם, קצת תלכו איתם, תנו להם, תפנקו אותם. גם בעל לאישה, לפרגן קצת, להגיד מילה טובה. גם היא צריכה לכבד את בעלה. שיהיה הדדי ביניהם. לקחת את היהדות יותר בנחת. ברוגע. לא על חשבון הרוחניות, לא עכשיו לפספס תפילות או לא ללמוד תורה. צריך גם את זה וגם את זה. אבל לא לעשות בבית לחץ, לא להראות יהדות קשה. זה לא טוב. השם לא חפץ בזה. השם לא רוצה את זה.

מוסר מאלף מרבינו המשך חכמה

שהיהדות היא מרה, היא מרירה, היא לא טובה והוא מואס בזה, הוא לא רוצה את זה.

יש את פנקס קבלות של הסבא מסלובודקה. הוא כותב: הניסיון יגיד לנו כי אם היו מורים מובהקים לנערים בקיאים בכוחות הנפש ואיך לנהלם - אם היו לנו היום הורים ומלמדים ומורות ומנהלים ומנהלות שמכירים בכוחות נפש הילד, יודעים מה הוא יכול להכיל, יודעים איך לגשת אליו, איזה אור לתת לו ביהדות, תראו את הלשון של הרב - היה מלא פני תבל גאונים וגדולים יראי אלוקים, וחבל על דאבדין!! הרב שלמה וולבה מביא בשם הרב יחזקאל לוינשטיין שכל מה שאומרים שיש ירידת הדורות היום, אומר הרב - זה לא בילדים. ירידת הדורות זה לא בילדים, ירידת הדורות זה במחנכים! שמה יש ירידת הדורות. לנו כבר אין סבלנות לחנך. לנו אין סבלנות להכיל אותם. לנו אין כוחות להכיל אותם, כוחות לפרגן להם, לתת להם חיוך, להחמיא להם, לא להעיר להם כל הזמן.

המשך חכמה כותב: משפטי השם ודרכיו דרכי נועם ולא העמיסה על הישראלי מה שאין ביכולת הגוף לקבל. שמעתם את הלשון שלו? נחזור שוב: התורה לא העמיסה על האדם היהודי מה שאין ביכולת הגוף לקבל! מה שהגוף שלך לא מסוגל להכיל, לא מסוגל לתפוס, לא מסוגל לשרוד, התורה לא העמיסה את זה עליך. התורה לא רוצה את זה ממך! אז מה כן רוצה התורה רוצה ממני? שתיקח לך רב, שידריך לך את הדרך לפי מה שאתה, יוכל להקל לך במה שאפשר, לפי דרגת הרוחניות שלך והקומה הרוחנית של אשתך והילדים. ולפי זה תשמח ביהדות. תיהנה מהיהדות. תהיה אבא שמח בבית. תגרום לאשתך להיות אישה שמחה בבית. שתראה את האור שביהדות.

הרבה גם נובע שאנחנו לא מעריכים את מה שאנחנו עושים. כל פעולה שאדם עושה בבית זה מצוות עשה מדאורייתא של חסד. ולמי אדם מחויב קודם כל? קודם כל לאשתו ולבניו. הם קודמים להכל. אז אם אין לנו את זה ביהדות, אם אין לאדם את זה, אז אחר כך הדור הבא כבר רואה

כמה הערות ילד ואישה יכולים לקבל?!

שואלים שאלות למה קרה מה שקרה.. מאיפה זה בא? זה חסרון דעת שלנו. זה פשוט חסרון דעת. יש איזה בחור, הוא עכשיו כבר בן עשרים ושבע, סיפרתי לכם עליו פעם מה שאמא שלו עשתה לו, היא הייתה קושרת אותו וסוגרת אותו ויורדת עליו. הוא היה צדיק, בחור מצוין, בישיבה מצוינת. אבל היא הייתה קשה איתו מאוד. הרב בוזגלו ניסה לעזור לו, אני ניסיתי לעזור לו, זה היה לפני כמה שנים. שבוע שעבר ראיתי אותו. הוא היה עם קוקו, ככה ארוך מאחורה, חולצה שחורה, שרוול כזה. הוא אמר לי "הרב, מה נשמע?" אמרתי לו: "אה, מה שלומך, איפה נעלמת?" הוא אמר: "לא, עכשיו

אדם יחשוב, כמה הערות הוא יכול לקבל ביום? כמה הערות בן אדם מבוגר יכול לקבל ביום? הערה אחת, כבר נגמר לך כל האוויר. הערה שנייה, נגמר הסיפור.. למחרת, בהערה הראשונה כבר אתה לא יכול לשמוע, גמרנו. לא חוזר למקום שהעירו לך. ככה או לא ככה? אדם לא יכול לשמוע הערות. אין כוח לסבול את זה. איך ילד ישרוד עם מאה הערות ביום? הוא יכול לשרוד! הוא לא שורד, הנפש שלו כבר גמורה, גמרנו!

איך אישה יכולה לשרוד עם עשרים-שלושים הערות ביום? היא לא יכולה לשרוד, היא לא שורדת. אחר כך

חייב להתפלל עליי שאני אצא מזה לגמרי, ברוך השם, אני שלושה ימים לא לוקח סמים."

אני בסדר, אני כבר שלושה ימים בלי סמים הרב, תתפלל עליי.. שלושה ימים הוא היה בלי סמים.. "הרב, אתה

איך הורגים את היהדות של הילדים?

מרירות זה לא היהדות שלנו.

הרלב"ג אומר - זה שייך לגויים. לא לנו, לא ליהדות שלנו. היהדות שלנו היא שמחה, היא מפרגנת, היא מחמיאה, היא נותנת חום, היא נותנת אהבה, היא מלטפת. נכון, קשה לילדים קצת ביהדות. מה זה קשור לחינוך שלך אליהם? אומרים רבותינו, אתה מצווה לתת להם אור ביהדות, שמחה ביהדות. מכאן ואילך, זה שלך יא בינתי. את רוצה חצאית כזאתי, זה היהדות שלך, זה לא שלי כבר. אני חונכתי אותך. אני אוהב אותך בכל מצב ובכל מקרה.

הוא היה ילד טוב! אמא שלו הרגה לו את היהדות. איך הורגים יהדות? לוחצים ולוחצים ולוחצים. הרב אורי זוהר אמר: ילד זה כמו קפיץ. כמה שאתה לוחץ יותר חזק, הוא עף יותר רחוק. תזכרו את המשל הזה. תזכרו אותו טוב טוב. הרב שכנזי אמר בשם הרב צדקה⁹ - גיל הנעורים זה בחינת גוסס. מרן כותב (י"ד של"ט) - מי שנגע בגוסס, רק נגע בו, נחשב שופך דמים. אל תיגע בילד. נגעת בו, הרגת לו את היהדות, אתה נקרא שופך דמים! לכן החתם סופר כותב 'ובאו עליך כל הקללות הכתובות בתורה'. למה? כי זה לא היהדות. עצבות זה לא היהדות.

אור ושמחה ביהדות

השעות הקטנות של הלילה עם עוגיות.. וכשהגיע היה אומר לו "בטח באת רעב וצמא", נותן לו לאכול, נותן לו לשנות. כך היה עושה - יושב, מחכה ומתפלל, ואז יושב איתו ומחייך, ומכיל, ואוהב, ובסוף החזיר אותו בתשובה. עם הערות וגערות, רק מכבים את האור של היהדות. עם חום, אהבה ומחמאות, עם להכיל, עם זה אתה מדליק לו את האור של היהדות. אתה נותן לו אור, אתה נותן לו כוח להמשיך.

היהדות שלנו יהדות טובה, היא שמחה, היא מאושרת. 'זה בחירה שלך'. זה היהדות שלנו. צריך לתת להם אור ביהדות, לתת להם שמחה. גם אם הם קצת יסטו בחוץ, הם יראו שכיף בבית. ההורים מפרגנים אחד לשני, מחמיאים אחד לשני, שמחים ביהדות. יחסר להם השבת, יחסר להם העונג שבת, יחסר להם החום של הבית. הם ודאי יחזרו!

הרב אורי זוהר סיפר איך הוא החזיר את הבן שלו בתשובה. בליל שבת הוא היה עושה קידוש בבית, והבן שלו היה יוצא ומבלה בחוץ. והוא היה מחכה לו עד

הוראות להורים לבין הזמנים

שימו קצת, נרקוד. למה עצוב פה? תדליקו את האורות". להחיות את הילדים ביהדות. עכשיו זה הזמן, מה נשאר לבין הזמנים? שבוע? שבועיים? לתת להם אור, לתת להם חיות, להחיות אותם, שיחזרו עם כוחות ללימודים. 'וקווי השם יחליפו כוח'. יקבלו כוח, יקבלו חשק, יקבלו אהבה, יקבלו רצון. למה? כי במשך שלושה שבועות קיבלו חום מהאבא, אהבה מהאמא. לא צריך להוציא על זה הרבה כסף. אפשר ללכת לכל מיני מקומות, לקנות להם ארטיק, לקנות להם אוכל, להוציא אותם למקומות שלא צריך להוציא שם הרבה כסף. ככה ילדים חוזרים ללימודים מאושרים, חוזרים שמחים. רואים איך ההורים מסתדרים יפה, איך מחמיאים אחד לשני, מפרגנים אחד לשני. יהי רצון שהשם יתברך יזכנו להקים דור ישרים בעזרת השם.

אז עכשיו בבין הזמנים יש לחץ בבית. צריך להיזהר שלא להראות להם את הצד השני חס ושלום. אף על פי שיש לחץ, ויש קצת כעסים, ויש קצת זה וזה, כשהאבא יגיע הביתה יעשה שיהיה רוגע בבית, שתהיה מתיקות בבית, לעזור להם בבית, להוציא אותם מהבית, לטייל איתם, לקחת אותם, להרגיע אותם, לחייך להם. וכשיוצאים, לעשות את זה בנעימות, בדרך ארץ, בחוכמה, בתבונה. יכול להיות שהרבה הורים יקחו כדור לפני שיוצאים עם הילדים.. קחו כדור הרגעה, תשתו כדור, תהיו רגועים בבית. ואז האבא כבר לא לחוץ, הוא לא מעיר, הוא לא כלום, הכל טוב. ואם אתה לא יודע לשנות כדורים, קח שתי כוסות יין.. שתי כוסות יין לפני כניסה לבית, חביבי, הוא נכנס מבסוט, שמח. רואה הכל טוב, לא רואה בלאגן, לא רואה צעקות, לא רואה לכלוך, לא רואה כלום, רואה הכל טוב. מחייך לאשתו, "למה אין שירים בבית? שימו קצת שירים,

9 עיין רש"י בקידושין ל'.